

права від 08.04.2016 р. URL:
<http://dspace.onua.edu.ua/bitstream/handle/11300/5389/Golub%20va%20N.Ju.%20Porjadok%20ukladennja%20dogovor%20v%20v%20elektronn%20j%20form%20%20za%20zakonodavstvom%20Ukra%20ni.pdf?sequence=>.

2. Давидова І.В. Визначальна роль електронного підпису як цивільної ідентифікації особи в умовах карантину. URL: <http://chascyvil.onua.edu.ua/index.php/chc/article/view/370/365>

3. Про електронні довірчі послуги: Закон України. Верховна рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2155-19>

4. Про захист прав споживачів: Закон України (редакція від 10.06.2017р.). Верховна рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1023-12>

5. Про запобігання поширенню на території України гострої респіраторної хвороби COVID-19, спричиненої коронавірусом SARS-CoV-2: Постанова Кабінету Міністрів України (редакція від 13.11.2020). Верховна рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/211-2020-%D0%BF#Text>

6. Харитонов Є. О., Харитонova О.І. Цивілістика перед викликами пандемії. URL: <http://chascyvil.onua.edu.ua/index.php/chc/article/view/370/365>

7. Цивільний кодекс України (редакція від 16.10.2020 р.). Верховна рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15>

Павленко Вікторія Сергіївна,
*студентка 3-го курсу факультету міжнародно-правових відносин
Національного університету «Одеська юридична академія»
Науковий керівник: к.ю.н., доцент Некім К.Г.*

КАРАНТИН В УМОВАХ ПАНДЕМІЇ COVID-19 ЯК ФОРС-МАЖОРНА ОБСТАВИНА

Переломним моментом для кожного в світі стала ситуація, яка виникла в кінці 2019 року, під назвою COVID-19. Цей вірус вплинув значною мірою на права фізичних та юридичних осіб. Були застосовані відповідні карантинні обмеження, які встановили певні перешкоди на шляху виконання зобов'язань.

Приймаючи недолугі рішення по запобіганню подальшому поширенню коронавірусної хвороби COVID-19 українська державна влада вносить зміни до цілого ряду законодавчих актів, таких як: Кримінальний процесуальний кодекс, Податковий кодекс, Митний кодекс, Закони України «Про торгово-промислові палати в Україні» та «Про запобігання корупції».

До ч. 2 ст. 14¹ Закону України «Про торгово-промислові палати в Україні» було внесено зміни щодо переліку форс-мажорних обставин, де було включено карантин як надзвичайну та невідворотну обставину, що об'єктивно унеможливають виконання зобов'язань, передбачених умовами договору (контракту, угоди тощо), обов'язків згідно із законодавчими та іншими

нормативними актами [1]. Але дана норма повністю дискредитує значення форс-мажору як такого явища, спричиняючи колізію національного та міжнародного законодавства.

Варто просто здійснити аналіз міжнародно-правових актів, зокрема положення Конвенції ООН про договори міжнародної купівлі-продажу товарів від 1980 року, яка широко застосовується до договорів за участю українських компаній із нерезидентами та зрозуміти, що це правовий акт не розглядає карантин як обставину яка є форс мажором.

Така реакція законодавця на введення загальнонаціонального карантину є неприпустимою. Оскільки не просто ставить суб'єкти господарської діяльності в Україні надзвичайно незручне становище, а і сприяє поширенню корупції та падінню економіки.

Внаслідок цього значна частина бізнесу в Україні зупинилася через неможливість ведення господарської діяльності при цьому зобов'язання підприємств та приватних підприємців залишаються, а за їх невиконання договорами або законом передбачена відповідальність, саме тому форс-мажор за наявних обставин може стати своєрідним «козлом відпущення» на який будуть посилалися недобросовісні контрагенти, при умисному порушенні зобов'язань [3, с. 4].

Попри можливі негативні наслідки визнання карантину обставиною непереборної сили все одно є дієвим механізмом підтримки бізнесу аби уберегти його від масового банкрутства і надмірних штрафів за прострочення зобов'язань Враховуючи те, що карантин було визнано форс-мажорною обставиною, це не звільняє сторону від можливості вимагати належного виконання зобов'язання.

Відповідно до ч. 1 ст. 526 Цивільного кодексу України зобов'язання має виконуватися належним чином відповідно до умов договору та вимог кодексу, інших актів цивільного законодавства, а за відсутності таких умов та вимог – відповідно до звичаїв ділового обороту або інших вимог, що звичайно ставляться [2]. Таким чином, незалежно від обставин, які виникли під час пандемії, боржником конкретне зобов'язання повинно бути виконаним.

Поняття «форс-мажорні обставини» зустрічається у багатьох українських нормативно-правових актах. Для його позначення використовують різні назви: «форс-мажорні обставини», «обставини непереборної сили», «форс-мажор», але всі ці терміни є однаковими за змістом. За своєю суттю форс-мажор – це непередбачувані обставини, які не залежать від волі сторін договору, за яких неможливо виконати покладені на них зобов'язання. У національному правовому полі компетентними органами щодо засвідчення обставин

непереборної сили визначено Торгово-промислову палату України (ТПП) і 25 регіональних торгово-промислових палат: 24 обласних та міста Києва [3, с. 5].

Як зазначають науковці, саме по собі існування карантину як особливих обставин життя країни чи області не є форс-мажором. Карантин буде форс-мажорною обставиною виключно у випадку, якщо особа доведе неможливість виконання зобов'язань, передбачених умовами договору, саме через нього [3, с. 5].

Вже у контексті майбутніх договорів чи тих, що були укладені під час дії карантину потрібно враховувати, що форс-мажорними обставинами є саме непередбачувані обставини, тобто ті, настання яких або наслідки неможливо було передбачити на момент укладення відповідного договору. Тобто, у таких договорах карантин навряд чи зможе бути визнаний форс-мажором [4].

Також не у кращу сторону спрямовано те, що Торгово-промислова палата України спростила процедуру отримання сертифікату та встановила мінімальний пакет документів для подання: відповідна форма заяви, підписана керівником підприємства; копія договору; копія наказу (розпорядження) у зв'язку з необхідністю припинення діяльності на підставі відповідних нормативно-правових актів і повідомлення (сповіщення іншої сторони).

Хоч і форс-мажорними обставинами у будь-якому випадку не вважаються: фінансова та економічна криза, дефолт, зростання офіційного та комерційного курсів іноземної валюти до національної валюти, недодержання чи порушення своїх обов'язків контрагентом боржника, відсутність на ринку потрібних для виконання зобов'язання товарів, відсутність у боржника необхідних коштів тощо, та тягар доказування настання форс-мажорних обставин згідно з регламентом ТПП покладається саме на заявника [1]. Проте до такого способу вирішення варто вдаватися лише в разі неможливості врегулювання питання в переговорному порядку з контрагентом.

Так як пандемія триває вже більше року потрібні докорінні, ґрунтовні зміни до всіх існуючих норм законодавства, задля адаптації до оновлених обставин в умовах різного роду карантинних обмежень.

Заради врегулювання подальших спорів в сфері виконання зобов'язань, потрібно встановити певні гарантії для забезпечення належного виконання зобов'язань. Саме, гарантії є одним із важливих чинників забезпечення, що надає впевненість у виконанні боржником покладених на нього зобов'язань у таких важких умовах пандемії та карантину. Що дасть можливість створити ефективну амортизаційну подушку для непередбачуваних процесів у майбутньому.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Про торгово-промислові палати в Україні: Закон України № 671/97-ВР від 02.12.1997 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/671/97-%D0%B2%D1%80>
2. Цивільний кодекс України : Закон України від 16 січня 2003 р. № 435-IV. Офіційний вісник України. 2003. № 11. Ст. 526.
3. Закірова С. Форс-мажорні обставини: що змінила пандемія вірусу COVID-19? Громадська думка про правотворення. 2020. № 5 (190). С. 4–10.
4. Мальський М., Богуцький А. Карантин та його наслідки для виконання договірних зобов'язань. Юридична газета. 2020. URL: <http://jur-gazeta.com/content/karantin-ta-yogo-naslidki-dlya-vikonannya-dogovirnih-zobovyazan>

Яценко Вікторія Вікторівна,

*студентка 3-го курсу факультету цивільної та господарської юстиції
Національного університету «Одеська юридична академія»
Науковий керівник: к.ю.н, доцент Кривенко. Ю.В.*

БЛАГОДІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ В УКРАЇНІ В УМОВАХ ПАНДЕМІЇ

Останній рік вніс надзвичайні корективи в життя кожного – з цим ніхто не посперечається. Пандемія коронавірусу COVID-19, зокрема впровадження жорстких карантинних заходів, позначилася на усіх сферах життя в Україні. Не стала винятком і сфера благодійності. Позитивною стороною нинішньої ситуації стало збільшення благодійних і волонтерських ініціатив в Україні.

Нові виклики кризи сприяли активізації волонтерського руху, який, здавалося, поступово йшов на спад після піку в 2014 році. У протидію коронавірусу COVID-19 також мобілізувалися донори із близького і дальнього зарубіжжя та вітчизняний бізнес, які спрямували чималі кошти на подолання наслідків COVID-19.

Процедуру державної реєстрації благодійних організацій та загальні засади їх діяльності в Україні визначено Законом України «Про благодійну діяльність та благодійні організації» від 05.07.2012 № 5073-VI та Законом України «Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб – підприємців та громадських формувань» від 15.05.2003 № 755-IV (далі – Закон № 755) . Перший з двох Закон України в п. 2 ч.1 ст.1 визначає благодійну діяльність як добровільну особисту та/або майнову допомогу для досягнення визначених цим Законом цілей, що не передбачає одержання благодійником прибутку, а також сплати будь-якої винагороди або компенсації благодійнику від імені або за дорученням бенефіціара (набувача благодійної допомоги). [1]

Немає жодних виправдань цій страшній ситуації, пов'язаної з поширенням вірусу, що охопив вже всю планету, але слід зазначити, що дана